

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologiæ Moralis

Busenbaum, Hermann

Monasterii Westphaliæ

Cap. II. De causis & subjecto Eucharistiæ?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40957

CAPUT II.

De Causis, & subiecto Eucharistia.

DUBIUM I.

De Causis.

Ago hic tantum de efficiente, id est, Ministro in quo quid requiratur ad confectionem validam, constat tum ex dictis *de Sacramento in genere*, tum ex superioris capituli *dub. 5.* Quid ad licitiam requiratur, patebit ex sequenti dubio, *de subiecto suscipiente Eucharistiam*, quia omnes dispositiones, quæ ad digne suscipiendam sunt necessariae, requiruntur etiam ad licitam confectionem; cum conficiens necessario suscipere debeat. Hic ergo tantum quæritur. 1. Cujus sit dispensare Eucharistiam. 2. Quid ex parte Ministri requiratur ad licitam dispensationem.

ARTICULUS I.

Ad quem spectet dispensatio Eucharistia?

Resp. Eucharistiam dispensare, ex officio potest solus Sacerdos, habens jurisdictionem ordinariam, delegatam, aut saltem rationabiliter presumptam, vel privilegium. Ratio, quia Pastorum proprium est pascere, quod præcipue fit per Sacramenta, *v. Bon. d. 4. q. 5. p. 1. C. de Lugo d. 18. s. 1.* Unde resolves.

I. Peccat mortaliter, qui sine omni jurisdictione Eucharistiam dispensat. *Bon. l. c. p. 2.* quia violat alterius jurisdictionem, in re gravi. Inferior autem Sacerdote, incurret insuper irregularitatem, ut docet *Con. bic.* Religiosi etiam ipso facto incurrunt excommunicationem Papæ reservatam, si (scilicet sine licentia Parochi, & quidem speciali,) præsumant Clericis, aut laicis dare Extremam Unctionem, vel Eucharistiam, vel Matrimonia solemnizare: nisi habeant privilegium, vel Parochus absit; aut injuste nolit in articulo mortis. A dicta tamen excommunicatione excusare ignorantiam etiam crassam, ex *Præpos. &c.* notat *Dian. p. 5. t. 3. R. 51.* idque propter verbum *presumant.*

II. Licite ministrat Eucharistiam, qui præsumit rationabiliter Pastorem factum suum approbaturum esse. *Regim. l. 29. num. 91. Bon. loc. cit. num. 7.*

III. Si infirmus sacro viatico muniendus sit, & proprius Pastor absit, vel præsens non possit deferre Eucharistiam, qui vis alius Sacerdos, vel regularis, vel secularis, & hoc deficiente, etiam Diaconus, ei conferre potest, quia tunc præsumitur voluntas Episcopi, aut Papæ. Ita *Laym. l. 5. t. 4. c. 7. Bon. l. c. n. 10. ex SUAR.*

Dixi in Responsione, *ex officio*: quia extraordinarie, in statu necessitatis, id potest Diaconus ex commissione Parochi, (& secundum *Quint.* si absit, sine ea) v. g. in magno festo, quo Sacerdos confessionibus, concionibus, &c. est occupatus. *Dia. p. 9. t. 6. R. 39, ex Præpos.* In extrema vero necessitate, v. g.

v.g. articulo mortis, si non esset alius, etiam Diacono, imo laico licere (secluso scandalo) & alio & se ipsum communicare, probabile est, ut contra *Henriq. Vasq. & Sa. docet Suar. Con. Lym. Propos. hic d. 2. n. 11.* confirmatque *Dian. p. 8. t. 1. l. 48. ex Aversa & Franc. Lugo.* Sed *Amicus* limitat ad casum, quo moriturus peccati mortalis conscius, aliud sacramentum suscipere non poterit. v. *Dian. p. 9. t. 6. R. 39.* In praxi tamen id non facile faciendum, ob contrariam consuetudinem, *Card. de Lugo d. 18 f. 2. Bonac. d. 4. q. 5. p. 1.* Unde resolves.

Probabile est, etiam extra mortis articulum, ex gravi causa, licere Sacerdoti, præciso scandalo, sacram hostiam sumere ex sacratio, vel à Diacono allatam, sibi ipsi dare, v.g. si in longo morbo die non communicasset, ut contra *Sa. & Con. docet Fag. p. 3. l. 3. c. 3. Prop. Es. t. 7. E. 6. Bon. l. c.*

Dixi II. *Vel Privilegium*, quale habent religiosi Mendicantes, & nominatim Societatis Jesu, ex Pauli III. Bulla & aliorum, ut scilicet in suis templis per se, vel per alios Sacerdotes illic celebrantes, communicare possint quoscunque Christiani fideles, præterquam in mortis articulo, (in quo tamen, si urgeat necessitas præsumitur rati habitio Papæ, etiam invito Parocho, ut habet *Bon. hic*) & festo Paschatis. v. *Card. de Lugo l. c. f. 2. n. 38. & 44.* Porro per festum Paschatis, Pontifices hic videntur intelligere, & prohibere communionem illam, qui satisfit præcepto annualis communionis, ut docet *Sa. Fil. & commun.* Per mortis articulum intelligitur tempus, quo vel

mors p
tabilis
probab
su, q
Suar. t
& ali
Ex o
Eucha
te, sequ
I. S
salute
II.
mortis
possit
III.
vil. giu
aliqui,
munic
IV.
chia c
rocho
V.
chia f
puten
ipso d
Sic co
Laym
vitum
alios
Paro
se rej
loc. c

mors proxime instat, & moraliter certa & inevitabilis est, vel quo est mortis periculum, id est, probabile dubium de vitæ conservatione tali casu, quo valde frequenter mors solet accidere *Suar. t. 4. de vel l. 2. cap. 3. & 3. p. d. 26. f. 4. & alii.*

Ex dictis *resolves*, quod regulares licite dent Eucharistiam in articulo mortis, uti & in Paschate, sequentibus casibus.

I. Si ex remansit necessitas, ut si periclitetur de salute æterna.

II. Si sit gravis necessitas, id est, probabile mortis periculum, & Parochus nolit, vel non possit dare, *Card. de Lugo d. 18. f. 2. n. 53.*

III. Si à Pontifice, vel Episcopo, habeant privilegium: quale hoc tempore habent Religiosi aliqui, quibusdam locis ab Episcopis, dandi communionem paschalem.

IV. Si quis in paschate non possit in sua parochia communicare, nec petere veniam à Parocho.

V. Si ratione communionis paschalis Parochiæ suæ ante satisfecerint, aut postea satisfacturi putentur: quia tunc Parochis nihil decedit, cum ipso die Paschæ abstinere à communione possint. Sic contra *Henriq. & Navar. docet Sa. Fill. & Laym.* qui addit, nisi constaret Parochum esse invitum, ac rationabiliter id prohibere, v.g. quod aliis rationem communicantium habere in sua Parochiâ non possit; tunc enim ad Parochiam esse rejiciendos *Card. de Lugo d. 8. f. 2. num. 50. Bonloc. cit.*

VI. Si

VI. Si ægrotus nec dum pervenerit ad eum statum, ut ex præcepto teneatur ad communionem; etsi tunc maneat obligatus suscipere communionem ex manu Parochi, in articulo mortis.

VII. Si ægrotus satisfecerit præcepto de viatico, cum intentione illud implendi: quia administratio Eucharistiæ tantum est verita regularibus, quando præceptum communionis obligat. Nisi quæ tamen, sine licentia Episcopi, vel Parochi licet religiosis publice Eucharistiam deferre plateas, cum id juri Parochorum, consuetudine obtento, deroget; proinde eo casu, in ægroti oratorio, aliove honesto domus loco, de licentia Ordinarii privatim facta sacro, Eucharistia est danda. Ita *Suar. v. Dian. 1.4.p.4. R. 14. & p.9. R. 63.*

VIII. Quibusdam, qui frequenter communicant apud religiosos, nec possunt adduci, ut communicent in Parochia: idque ex tacito & præsumpto consensu, quem *Laym. lib. 5. tr. 4. cap. 7. num. 4* putat facilius posse præsumi in militibus præfidiariis, item in aulicis, studiosis, aliisque Academicis, &c. qui frequenter communicant extra suspensionem esse solent. v. *Laym. l.c.*

IX. Si in paschate sint vagi, peregrini & obvenæ, secundum sententiam probabilium multorum, ut *Sanch. de mat. l. 3. d. 37. Fagund. prælat. Eccl. l. 1. c. 8. Card. de Lugo. l. c. Dian. pag. 2. R. 12.*

X. Si sint famuli, vel domestici, vel familiares eorum, qui circa tales habent privilegium. vid. *Compend. privileg. Societatis, V. familiaris, &*

ARTICULUS II.

Quid requiratur in Ministro, ad licitam
administrationem Eucharistiae?

Resp. I. Ut Minister circa Eucharistiae distri-
butionem non peccet, praeter gratiam, etiam re-
verentiam in eo, tum ratio, tum Canones requi-
runt, ita ut praestet hoc Sacramentum omitti,
(cum ejus susceptio saepe non sit necessaria ad sa-
lutem) quam admitti positivam irreverentiam.
Vnde resolves.

I. Eucharistia non est deferenda ad infirmum,
nisi cum habitu decenti, id est, cum stola, & super-
pelliceo, ac praecedente lumine (secus est de ex-
trema unctione, cujus materia cum non sit Sacra-
mentum, non requirit tantam venerationem.)
Putant tamen quidam, si habitus haberi non pos-
sit, aut sit tempestas, aut iter faciendum, non fo-
re irreverentiam, si Sacerdos Eucharistiam in pi-
xide, vel corporali involutam, in sinu suo clam
deferat. Quod certius videtur licere in locis haereticis,
ubi etiam in necessitate, & clam, praeciso
scandalo, poterit porrigere sine stola, & superpel-
liceo: etsi nullo modo celebrandum sit sine vesti-
bus sacris, ob viaticum dandum. *Bon. d. 4. q. 5.
p. 2.*

II. Praestat aegrum incommunicatum mori, qua
Sacerdotem in habitu, cum Sacramento per pu-
blicum currere, (etsi festinare valde debeat ut dicit
Quint. t. 4. f. 8. Secus est in Baptismo & Poeniten-
tia, si probabiliter timeretur, ne aegrotus decede-
ret in

ret in mortali, tunc enim currendum esset, ut habet *Bonac. l.c. ex S. Thom. Possiv. & aliis.*

III. Ad infirmum longe distantem licere Petro rocho Eucharistiam deferre in equo mansuetor, ut non sit periculum lapsus, docent. *Quiman. 1.4. f. 8.* Sed negat *Possiv. & Barbosa*, nisi loci consuetudo permittat; adduntque non licere eisdem dare portandam Laico, quantumvis Pallas sit fatigatus, sed potius ex collo suspendendam bursam.

IV. Eucharistia non est deferenda ad ægrum, venerationis tantum causa, ut adoret, vel osculetur, si sumere non possit. Quod etiam prohibuit Congregatio Cardinalium: quæ tamen non videtur prohibere, ut venerationis causa deferatur ad lectum, si in domo celebretur.

V. Non licet dare Eucharistiam aliis digitis, si indice & pollice, ob chiramgram, dari non possit, ut docet *Bon. d. 4. q. 5. p. 2. & Possivinus contra Tol.* cujus sententia tuta videtur, si alias æger sine viatico esset moriturus; præsertim si tunc detur duobus indicibus.

VI. Non licet tempore pestis porrigere Eucharistiam medio aliquo instrumento; (minus deponere alicubi in scutella, ut ab ipso ægro sumatur) sed de manu danda est, ut docet *Bon. d. 4. q. 5. p. 2. ex Suar. & aliis. Quamvis Possiv. cap. 8.* non improbabiler dicat, posse præfuso scandalo, & periculo lapsus in terram, instrumento ad id rite confecto dari *v. Dia. p. 4. t. 4. Resol. 114. Bonac. l.c. p. 2.* quod in praxi pro ægro, qui non potest trajicere hostiam, ut scilicet datur

detur Eucharistia, imposita particula hostiæ cum vino in cochleari, admittit *Præp. in 3. p. 9. 80. 4. 5. dub. 6. & Escob. cap. 7. cap. 6. Dian. p. 4. tit. 4. R. 104.*

VII. Sacerdos podagra laborans, potest deferri ad altare, ut ibi Eucharistiam administret; seclusa tamen alia prohibitione. Ita *Possev. cap. 5. n. 50 Bon. l. c.*

Resp. II. Requiritur præterea - ut eam dispenserit ritu Ecclesiæ consueto, deinde ut eam neget, (per se loquendo) indispositis, animo vel corpore; denique, si Pastor sit, ut minister eam ovibus, quoties rationabiliter petunt. *Bon. d. 4. q. 5. p. 1. num. 13.*

Dixi I. *Ritu Ecclesiæ*: quia legitimus Ecclesiæ ordo sub peccato obligat. *Vnde resolves.*

Peccat 1. Qui Eucharistiam dat sub utraque specie, locis vel personis, quibus à Pontifice non est concessum. Item si morituro, qui ob linguæ ariditatem non potest hostiam trahere, det species vini: licet talem à mortali excusare conetur. *Amicus apud Dian. p. 8. t. 1. R. 24. Bon. l. c. Sanch. Possev. Barbof. contra ipsum Dian. part. 9. t. 9. R. 64. 2.*

2. Qui dispensat sine veste sacra, vel lumine, aut prævia confessionis generalis formula.

3. Qui laico dat hostiam majorem; in necessitate tamen, vel in casu magnæ devotionis, licet ex majore particulam defractam dare; vel etiam in defectu minorum, plures majores consecrare, easque deinde in minores partes, (non tamen adeo parvas, ut honeste dari non possint) divisas distribuere. Ita *Sa. V. Euchari. d. 4. q. 5. p. 1. n. 14.*

Dixi

Dixi II. *Per se neget*: quia alias cooperabitur peccato. Per accidens tamen sæpe dare potest, v.g. sine scandalo, aut gravi damno suo, vel poenitentis, negare non possit. v. *Bon. l. c. Possiv. c. 5. n. 1.* Unde resolves.

- I. Peccat 1. qui dat pueris, ante annum discretionis, (nisi in articulo mortis, ut v. *dub. seq. a. 3.*) qui forte circa annum decimum incipit.
2. Qui dat amentibus quando nunquam sunt usi ratione. Si vero usi sint, potest, & debet illi dari in articulo mortis, si possit sine periculo irreverentiæ, & non constet incidisse in amentiam in statu peccati mortalis. *Laym. hic. c. 4. num. 4.*
3. Qui dat peccatori publico, v.g. histrioni, turpes comœdias cum mortali representanti, vulgario, meretrici, concubinario, de quib. *Fill. l. 4. n. 166. & seq.*

Dixi, *Publico*: quia si occulte tantum scias esse indepositum, occulte quidem non tamen publice petenti, est neganda; nisi indispositio ex confessione sit nota: tunc enim extra eam ne quidem jicet monere, ut docet *Sanch. Bon. Laym. l. 5. r. 4. c. 6. Card. de Lugo d. 8. de Sac. f. 8.*

- II. Peccat item, qui negat reis morte plebendis, (quibus etiam potest dari aliquot, imo una hora ante mortem, ut habet *Sa*, danda vero est fieri potest, non in carcere vel alio loco inhonesto) etiam ob crimen sagarum captis dummodo poenitentiam præ se ferant: etiamsi crimen negent, & violenta duret suspicio, *Tann. tom. 3. q. 1. d. 4.*

III. Recte facis, 1. qui raro, v.g. in peccato,

dat communionem semifatuis, & qui debilem habent rationis usum, si saltem hunc cibum à profano distinguere norint, ut habet *Henriq. & Possev.* Idem fere dicendum est de surdis & mutis à nativitate, v. *Laym. bic. 2.* Qui dat infessis à Dæmone; dummodo sine irreverentia possint sumere. Ita *Suar. Bon. Regin.*

Dixi III. Si pastor sit. Unde resolves.

I. Talis peccat graviter contra justitiam & charitatem, si subditis in periculo mortis, licet peste infectis, non det. Alius vero Sacerdos, qui in tali casu, absente vel nolente Parocho, nollet dare, peccaret tantum contra charitatem; etsi secundum *Chap. villum* mortaliter, q. 1. n. 2.

II. Pastor, ut Eucharistiam opportune petentibus possit ministrare, tenetur eam asservare, cum lumine, in Ecclesia, nec licet a'ibi, ne quidem in Sacellis nobilium, vel choro monialium, aut intra septa monasterii earum, ut habet *Trid. sess. 15. de reform. c. 10* nisi cum facultate in solemnifesto) in pixide; quæ non necessario est consecrata licet si consecrata non sit, debeat materius vestiri vitæ lineæ, ex tela consecrata; ut ex *S. Thom.* docet *Vasq. Azor. Regin. in Praxi, tom. 2. l. 29. c. 9.*

III. Si ob graviter culpabilem negligentiam Parocho, (vel ejus, cui ista cura commissa est) integro die, vel aliquot integris noctibus; lumen non ardeat ante venerabile Sacramentum, peccare cum mortaliter (secus si per horam tantum) docet, *Quintan. t. 4. s. 1. & 7. irem Dian. p. 9. t. 6. R. 34.* licet *Marchant. in resolut. Pastor. t. 4. c. 5. q. 4.* obligationem & consuetudinem tam universalem neget:

neger: uti & de lumine præferendo, quando defertur Sacramentum foras; atque ex causa id posse omitti, ut cum defertur ad ægrum longe distantem, nec commode fieri potest cum lumine.

DUBIUM II.

De subjecto, seu suscipiente Eucharistiæ.

ARTICULUS I.

Quæ requiratur in eo dispositio animæ?

Resp. I. Qui est in mortali, tenetur sub mortali ante sumptionem Eucharistiæ confiteri, nisi sit necessitas celebrandi, vel communicandi, & Confessarius desit. Ita *Trid. sess. 13. c. 7. & Canon.* ubi contrarium docentes excommunicantur de facto. Fundatur autem in illo *Corinth. 11. præter autem se ipsum homo, &c.* Et parum refert a praxin, utrum tantum sit præceptum Ecclesiasticum, an tantum divinum, quod est probabilissimum, ut docet *Sua. Filii.* & alii commun.

Dixi I. *In peccato mortali:* tum quia Eucharistia delet venialia, ex opere operato: tum quia venialia, esto comitentur, imo reddant venialia malam ipsam sumptionem, non ponunt obicem gratiæ sanctificati. Quod si tamen multa sint, & intra genus suum gravia, de quibus nulla poenitentia concipitur, actualem devotionem

fructum majorem impediunt. *Suar. Laym. & alii.*
Unde resolves.

I. Qui dubitat, an peccarit mortaliter, vel an mortale sit rite confessus, tenetur ante communionem confiteri. Ita *Bon. d. 4. q. 6. p. 2. ex Sanch. Regis. Suar. & aliis.*

Dixi II. *nisi sit necessitas*, (non quæcunque, v. g. festi celebritas, vel magna devotio, ut quidam volunt) sed gravis sive urgens, qualis esse censetur in sequentibus casibus: præmissa tamen semper contritione; ad quam tunc teneris, nisi de peccato, quod occurrit, fueris ante contritus. *Præp. Card. de Lugo d. 14. f. 6. n. 122.*

I. Periculum mortis, vel ut consecratur hostia pro morituro, *Suar. Con. Card. de Lugo d. 4. f. 50. n. 107.*

II. Si sacrificium, vel communio non possit omitti, absque gravi infamia, vel scandalo; *Idem. Ant.*

III. Si Parochus debeat celebrare ex officio, ut populus sacrum audiat. *Ibid.* Ob quam causam etiam alteri, qui non est Parochus, id licere, putat *Dian. cum aliis 11. p. 9. t. 3. R. 9. contra Palaum. Aversam. & c.*

IV. Si urgeat præceptum de annua communionem, ut docet *Henriq. & probabile putat Præp.* vel si Sacerdos non possit audire Missam, nisi celebret, ut habet *Henriq. & Sotus, Dian. R. 63. & 64.* nec improbat *Card. de Lugo l. c.* Probabilius tamen videntur docere *Con. Sa. Suar. & alii,* cessante scandalo & infamia, præstare tunc sacrum, & communionem etiam Paschalem, intermitte-

re, eo quod hæc præcepta non obligent, quando non possunt impleri convenienter juri divino.

V. Si Sacerdos post consecrationem committat mortale, vel ante commissi recordetur, tenetur elicitam contritionem, sacrificium prosequi. Si vero id fiat ante consecrationem, & præferri ante Canonem, debet confiteri, si absque nota infirmitatis potest, vel recedere, ut docet *Sylv. Navar. Dian.* & alii contra *Sotum* & *Henriq.* qui negant teneatur, ob honorem sacrificii, puratque præceptum esse probabile *Laym. & Bon.* eo quod vix sit in omni nota confessio decenter fieri posset: nisi fortè in Missa solemnè, sub cantu, vel concione, quo casu tenebitur confiteri, ut notat *Sylv.* Quod si verò nec contritionem possit elicere, secundum communem sententiam, esset confitendum, vel desistendum, licet *Vasq. in 3. p. tom. 3. d. 27. & Hurt. de Euch. d. 8.* putent probabile esse, saltem non peccaturum mortaliter, quando non peccat sine nota recedere: intellige, si conatus sit elicere, vel fecit quod potuit, v. *Dian. p. 4. l. 4. res. 1.* *Card. de Lugod. 9. s. 2. n. 8.* ubi idem docet, Negatur autem *Dian. ex Præp.* satis esse, si quis bona conscientia putet se esse contritum, licet subdubitet.

VI. Si in scamno communicantium recordaris peccati mortalis, quod oblitus es confiteri, nec sine nota, aut scandalo gravi, possis recedere, ut habet *Navar. Fill. Regin. Card. de Lugod. l. 1. n. 112* & alii; porrigenti autem Eucharistiam confiteri non expedit, nec decet, quo casu etiam si quis possit elicere contritionem, excusatur à peccato *Hurt. l. c.* Imò quidam D. D. apud *Henriq.* ex

culant laicum ante confessum etiam præcisa nota, & scandalo, non recedentem; eo quod is dicatur justificatus, & probatus per confessionem. Quam sententiam probat *Tambur*, in *expedita com. c. 1. §. 8.* potestque servire pro scrupulosis. v. *Regin. l. 29. n. 105. Bonac. d. 4. p. 10. Esob. 7. c. 6.*

Dixi III, *Et desit confessarius*: deesse autem censetur non ut quidam volunt; si absit is, cui solet, & cuperet confiteri; vel cui devotius aut utilius confiteretur: neque etsi Religiosus non possit, nisi sæculari confiteri peccata gravia, cum aliqua infamia Religionis. *Amicus. Dian. p. 9. t. 3. R. 13.* sed in sequentibus casibus.

I. Si nullus sit præsens; ad absentem verò sine magna difficultate, (spectata tū debilitate ætate, & negotiis personæ, cum aliis circumstantiis, ut ævis, brevitate temporis) adire non possis *Bon. l. c. n. 30. ex Suar. Con. Ec.*

II. Si non adsit nisi ignarus idiomatis, vel carentis jurisdictione, vel excommunicatus, vel non approbatus, vel cui non possis confiteri sine gravi damno tuo, vel aliene, vel si habeas peccatum tantum reservatum, nec pateat aditus ad superiorem; vel Superior semel iterumque per ipsum Confessarium rogatus negaverit potestatem absolvendi. *Tambur. in expedita com. c. 1. §. 6. ex Fagund.* Limitat autem *Dia. p. 9. t. 3. R. 15.* si absque gravi nota prætermittere non possis. Ita *Sylv.* & alii. Requiritur tamen, in his etiam casibus, contritio & propositum confitendi; imo ex præcepto *Trid.* Sacerdos, qui in tali casu celebravit, tenetur prima occasione confiteri.

Quod præceptum extendendum non videtur
laicos, vel Sacerdotes communicantes tantum
ut contra *Navar. & Fagund.* docet *Sylv. & Dian.*
& *Bonac. d. 4. q. 6. p. 1.*

ARTICULUS II.

Quæ requiratur dispositio corporis?

Resp. I. Nulla corporis macula per se impedit
susceptionem Eucharistiæ, cum parum faciat
bonitatem, vel malitiam moralem: potest
tamen aliquando per accidens impedire, proprio
effectus secutos. Ita *commun.* Unde resolvetur.

I. Non impedit pollutio involuntaria, imò
voluntaria per poenitentiam expiata; nisi effectus
malignum, v. g. turpem recordationem ac de-
stationem, vel distractionem, & perturbacionem
animi relinquat: eo enim casu, uti & semper, po-
culpabilem, præstat, ac secundum sententiam
communem, sub veniali debet differri, nisi aliter
suadeat justa aliqua causa, v. g. magnus fructus
festivitatis, regula ordinis, vel si à Dæmone ex-
tata putetur, ad communionis frequentiam im-
pediendam. *Sanch. l. 9. de matr. d. 13. Bon. d. 4. q. 1. p. 2. C. de Lugo d. 15. s. 1.*

II. Neque actus conjugalis impedit, etsi de-
ceas, & consilii sit, abstinuisse saltem nocte pro-
xime antecedente, si raro communicet. Ita *Sanch.*
& *Sanch. l. c. Escob. t. 7. E. 6. n. 83.* Intelligit, si debi-
tum petitur ex necessitate reddit, nec ullam
inde animi perturbacionem, aut effectum ad
venereas patitur: si vero voluptatis causa fecerit
eo die

eo die abstinendum esse, (præsertim si malignus effectus subsecutus fuisset) docet *Regin. l. 29. t. 117. Laym. l. 5. t. 4. c. 6. n. 10. & 16. Mart. Perez. d. 49. f. 3. n. 8.* addens esse tantum veniale; imo indecentiam iusta causa posse resarciri.

III. Similiter etsi decens & consilii sit, sumpta communione abstinere eo die à copula; licita nihilominus est ex bono fine, v.g. ex amore prolis; ad vitandum incontinentiæ periculum, vel ad debitum reddendum, *Tambur. c. 3. §. 6. ex Sanch. l. 9. d. 13. & Marchin.*

Resp. II. Ex præcepto Ecclesiæ tenetur communicaturus, sub mortali regulariter esse jejunus, jejuniis naturali, id est, ut à medio noctis, nihil omnino per modum cibi, potus, aut medicinæ sumpserit, Ita commun. Et est certum ex Conciliis, quæ vide apud *Fill. Laym. Bon. Card. de Lugo l. 1.* Unde resolves.

I. Etsi parvitas materiæ non excuset hic; non obstat tamen communioni 1. Reliquias ciborum inter dentes hærentes trajicere casu, (negat enim *Prap. Vasq. & alii*, si fiat de industria, contra *Tann. Con. q. 80. a. 8. n. 47. & Dian.* qui contrarium probabile affirmant,) licet eas expuere omnino doceat *Dian. t. 4. de sacr. resol. 37. & p. 4. t. 4. resol. 104. vid. Escob. tr. 7. E. 6. & C. Lugo num. 36.* Ubi notat, sententiam istam *Tann. & Diana* ad hoc servire, ut studiosè dentes ante expurgare, ne quid forte casu decidat, non tenearis. 2. Sanguinem, vel alium humorem ex capite defluentem, vel guttulam aquæ, aut vini, casu per abluionem oris, vel guttulam jusculi, dum sapor exploratur,

per modum salivæ, cui mixta est, vel calicem respicere. Ratio, cum quia hanc aut non sumuntur scilicet ab extrinseco, aut per modum cibi aut potus. *vid. Fagund. pract. cap. 5. Card. de Lugo l. c. num. 23. 3.* Si aromata, folium tabaci, ex causa ori imponas, masticas, vel quid aliud gestes, modò nihil transmittas. *Pro in 3. p. q. 80. a. 8. d. 1. n. 39. C. Lugo R. mor. l. 1. d. 10. d. 8. num. 4.* (licet indecens valde id videatur nisi iuxta ex causa fiat) & *Escob. t. 7. E. 6.* ubi de eisdem pulvere per nares attracto idem colligitur. *Suar. & Fagund. Idem tenet Dian. p. 8. t. 7. R. 3. C. Lugo R. m. t. 1. d. 9.*

II. Probabile est, non impedire communionem, si frustillum ligni, chartæ, vel linguæ, vel lapillum deglutias: quia non habet rationem cibi, vel potus. Ita *Dian. l. c. Resol. 38.* & *tract. de celab. R. 3.* ex *Ledes. & Sanch.* contra *Henriq. Regin. Laym.* & alios quorum sententia est. *v. Card. de Lugo & Escob.*

III. Non licet communicare his casibus. I. Saccharum, liquorem glycyrrhizæ ore resolutum cum saliva trajicias. Si verò dubium sit, quid deglutiveris, vel an factum sit post duodecimam, probabiliter docet *Lay. l. 1. t. 1. ca. 1.* contra *Sanch. Fagund.* non impedire communionem, vel sacrificium. *v. Dian. l. c. resol. 29. suprâ. l. 1. c. 1. d. 2.* Si vespere incumbens aliquid ori contra rationem imposueris: nisi certus sis, post mediū noctis te nihil transmississe. Ita *Suar. Card. de Lugo l. 5. n. 37.* & alii. Licitū autem est inter horologia

dissonantia quodvis sequi, etiam ultimum, modo non constet errare: quia habet se ut auctor bonus, faciens opinionem probabilem, ut habet *Sanch. l. 2. d. 1. de mat. Fagund. 10. Sancius. Card. de Lugo n. 45. Dia. l. c. resol. 36.* 3. Si aliquid sumpseris, licet mox rejeceris. 4. Si tubaci fumum in stomachum traieceris, ut docet *Prap.* etsi alii mentio dubitent. *Tan. tom. 4. d. 5. Gran. autem in 3. p. cap. 6. t. 10. d. 8.* negat. 5. Si Sacerdos nocte Nativitatis, in prima Missa ablutionem, vel lambendo digitos, modicum aquæ aut vini sumpserit. *v. Tom. 4. q. 6. p. 2.*

IV. Non est peccatum, per se loquendo, cibum sumere (vel exspuere *Tamb. c. 5. 1.*) statim à communione, ut ex *S. Thom.* docet *Azor. Sanch. Bon. d. 4. q. 6. p. 1. n. 25.* unde etiam, qui paulò ante medium noctis cœnasset in Dominica pridie natiuitatis Domini, posse nihilominus statim post mediam noctem celebrare, docet *Dian. Et alii 3. p. 3. t. 4. R. 44.* etsi ob Sacramenti reverentiam, consilii sit abstinere, donec species sint consumptæ: quod saltem intra dimidium quadrantem in laico (in Sacerdote intra quadrantem) fieri, certum videtur *Card. de Lugo d. 12. s. 3. n. 54.* ex iudicio medicorum à se consultorum. *Tamb. autem c. 3. §. 4. ex Ioanne Sanch. d. 38.* notat, citius a valido, quam debili stomacho, regulariter tamen ab omnibus intra horam consumi, refertq; infirmum quendam post mediâ horam species integras rejecisse.

Dixi in Responsione, *regulariter*: quia non ieiunus licitè communicat, in sequentibus casibus si quidem ieiunus non possit sine notabili incom-

modo, ut monet *Con. & Bonac.* apud *Dian. p. 9. 7. 6. R. 42.*

I. In periculo mortis, siue illud sit ex morbo, vulnere, veneno; siue ex sententia iudicis. Et quidem in eodem morbo, etsi non tenearis, potes tamen post aliquot, v.g. sex, 7. vel etiam ut putat *Laym.* duos dies, (etsi quoad hoc, potissimum attendendum esse ad consuetudinem, monet *Card. de Lugo*) repetere viaticum non jejundummodo nequeas jejunus sumere, & periculum mortis recurrat, ut docetur *commun.* vel etsi maneat, ut contra *Vasq. prap.* & alios docet *Navar. Tol. Regin. Suar. Cardin. de Lugo s. 3. n. 65.* imo etsi non liceat ægro, ex sola devotione communicare fracto jejunio; si tamen morbus esset diuturnus, nec posset dari communio nisi post medicinam, probabile esse id licere, docet *Armill. Tol. Con. Regin. Henriq. Suar. Escob. &c.* quosum aliqui exigunt longum intervallum, v.g. 30. dierum, ut *Navar. & Villalob.* alii 8. vel 10. dies, ut *Suar. Henriq. Fagund.* alii 7. ut *Sylv.* alii 6. ut *Arm. Zambr. Passer & Fill.* quos sequitur *Dian. de celeb. R. 77.* alii permittunt toties quoties fieri posset dari jejuno: ita *Escob. t. 7. E. 6.* ex *Harr.* alii denique, posse sequenti statim die dari, ob justam causam, ut si propter consuetudinem, & desiderium, aut devotionem difficulter abstineat, & moraliter videatur instare periculum mortis. Sic *Laym. l. 5. t. 4. cap. 6. n. 20.* Verum ea in re loci consuetudo spectanda est, quæ nunc saltem videtur permittere, ut quando morbus, & periculum diu protrahitur, post 7. vel 8. dies iterum detur

communio non jejuno. v. *Card. Lugo d. 15. f. 3. de Euchar.*

Denique, licet probabile videtur *Fill. tom. 1. c. 4. n. 242. & Card. de Lugo*, id quod docet *Maj. in 4. d. 9. cap. 3. Fernand. de hered. & c. (Laym. vero l. 5. t. 4. c. 6. n. 21.* limitat ad casum necessitatis, quo moriturus aliud Sacramentum suscipere non posset, & scandalum cessaret) posse non jejunum celebrare ad dandum alteri viaticum, eo quod hoc sit juris divini, jejunium vero Ecclesiastici tantum, ideoque non tantum posse, sed etiam teneri, dicat *Gran. in 3. p. cap. 6. t. 10. d. 8. n. 12.* Id tamen merito communiter rejicitur; tum quia contrarium probat praxis; tum quia major est habenda ratio Sacramenti, quam aliqualis necessitatis proximi; tum quia præceptum viatici non obligat, quando non potest rite dari. Ita *Bonac. ex Con. Hurt. de Euchar. d. 9. dif. 17. Suar. Vasq. & c. commun. docetque Card. de Lugo esse probabilius. v. Dian. Tom. 1. r. 4. R. 33.* Sacerdos autem morti (sive naturali, sive violentæ) vicinus celebrare sine dubio potest non jejunus, ad dandum sibi viaticum, si illud aliter haberi non potest; quia non plus est celebrare, quam communicare sumpto cibo. *C. Lugo d. 15. f. 4. Laym. Dian. p. 5. t. 3. R. 36.*

II. Si periculum sit, ne Eucharistia pereat, vel male tractetur, potest sumi à non jejuno, etiam laico, si alius desit: imo probabiliter potest etiam à præsentente Sacerdote laicus accipere, ut docet *Card. de Lugo n. 87. & Vasq. d. 221. n. 48.*

III. Si grave scandalum sit oriturum ex omif-
sione

sione sacrificii, vel communionis. Quod tamen quidam putant vix fieri posse, eo quod occurrit possit scandalo, dicendo Sacerdotem casu aliquid sumpsisse, ideoque impediri.

Dixi *scandalum*: quia turbationem, vel incommodum aliquod secuturū, v.g. si celebraturus primitias aliquid sumpsisset, non sufficere, notat *Prap. Tamb.*

IV. Si perfectio sacrificii, vel communionis urgeat. Quod fieri potest quinque modis. 1. Si pro speciebus vini sumpsit aquam: (quam si advertendum habet in ore, non est exspuenda ob periculum ejiciendi fragmentum hostiæ & irreverentiam; sed deglutienda. *Tamb. de exp. sacrif. l. 2. c. 8. Lugo d. 15. f. 4.*) tunc enim tenetur denuo consecrare; quod fieri etiam potest, consecrando & offerendo statim, sine nova hostia, v. apud *Suar.* quod si id post Missam conclusam advertas in sacrificia, omittas. Si autem intra Missam post summptionem, vel etiam ante eam, post consecrationem tamen, dubites an fuerit vinum, pro vino presumendum esse, & pergendum, ait *Tamb.* 2. Si celebrans post consecrationem deficiat: tunc enim tenetur alius, etiam non jejunus, si jejunus haberi nequeat, perficere. 3. Si post consecrationem etiam unius speciei, recordetur se non esse jejunum: tenetur enim pergere; imo etiam potest pergere, si ante consecrationem recordetur, & absque scandalo & nota non possit desistere, v.g. in solemnibus sacro, ut docet *Suar. Con. c. c.* Si tamen privatim celebret, & commodè possit abrumperre, tenetur, uti ex *S. Thom. q. 83. a. 6.* docetur commun. 4. Si post ablutionem sumptam, licet diu
com.

communione distribuerit, sumendæ sunt reli-
 quia, etiam grandiores, consecratæ eodem sacro,
 (quod addo, quia non licet tunc sumere particu-
 lis alterius sacrificii, quæ sunt in ciborio, ad ex-
 purgandam, ut docet *Suar. Card. de Lugo l. c.* cum
communi: licet contrarium probabile dicat.
Tamb. de expedita com. ca. 2. §. 8. ex Marbin. t. 3.
p. 3. c. 3. uti nec ejusdem sacrificii, si illud plene sit
 absolutum, & ab altari recesseris) sed debent ser-
 vari, donec sumantur à jeunio. *Escob. t. 7. E. 6. Fa-*
gund. & c. quia convivium jam finitum est. Nisi
 tamen aliud suadeat periculum indecentiæ, v. g.
 Si plures Missæ eodem die istic futuræ non essent,
 & Sacramentū asservari non soleret: tunc enim mi-
 nore irreverentia sumeret, quàm asservaret. Imo
Card. de Lugo d. 14. p. 4. n. 82. & Gran. non dam-
 nant Sacerdotem, qui priusquam sacras vestes
 exuit, particulam inventam absumat eo quòd
 non sit communio nova, sed complementum
 præcedentis, *vid. Bon. Card. de Lugo Escob. l. c.*
 §. Si pars hostiæ post ablutionem sumptam, calici
 aut palato adhærea; (quæ decentius nova ablu-
 tione, quam digito propellitur, ut docet *Bonac.*
ex Fil. & aliis; quamvis Missale etiam permit-
 tat, ut digito attrahatur ad labium calicis, & su-
 matur ante ablutionem) quomodo etiam ii ex-
 cusantur, qui ex devotione hostiam in ore diu re-
 tinentes, casu præmittunt aliquid ablutionis:
 sponte tamē id non licet, nisi bona fides & sancta
 simplicitas excuset. Ratio horum omniū est, quia
 talis sumptio, moraliter censetur completio uni-
 us sacrificii. *Regin. l. c. n. 122. Bon. l. d. 4. q. 6. p. 2.*

Unus casus est, in metu mortis, ad quam evadendam, sicut sine altari, vel calice consecratorum, aut vestibus sacris, ita etiam non jejunum posse celebrare, docet *Dian. cum Sylv. &c. p. 3. t. 6. R. 48. & p. 5. t. 3. R. 39* dummodo celebratio non exigatur in contemptum Religionis, Ecclesiarum, vel ejus præceptorum.

ARTICULUS III.

Qua & quanta sit obligatio sumendi Eucharistiam?

Resp. I. Sumptio Eucharistiæ fidelibus adultis est necessaria, necessitate non mediæ, sed præcepti divini, obligantis tum in articulo mortis per modum viatici, tum etiam sæpius in vita, ut docet *Suar. Vasq. Laym. Fagun.* & alii communiter, probantque tum ex scriptura, tum ex *Concil. Nicæno & Trident. sess. 13. cap. 6.* tum ex praxi Ecclesiæ; tum quia Eucharistia est instituta per modum cibi, cujus usus sæpius est necessarius. *Bon. d. 4. q. 7. p. 1. n. 8.* Unde resolves.

I. Quisque fidelis in periculo vitæ, quod prævidet, vel merito timet v. g. in gravi morbo, ante conflictum vel puerperium, præsertim primum; ante navigationem, &c. tenetur sub mortali communicare. *Suar. Vasq. d. 214.* Nisi tamen paucis, v. g. octo diebus ante communicasset: talis enim communicatio censeretur habere rationem viatici, ut docet *Suar. Regin. Fill.* contra quosdam, ut *Gasp. Hurt. d. 10. dif. 2. &c.* apud *Escob.* qui dicunt, eum qui mane communicavit; si à prandio incur-

rat periculum vitæ, teneri iterum sumere communionem, tanquam viaticum: imo *sa & Sylv. V. Euch. Fumus. &c. & Cajet. V. communio*, putant, non esse saltem mortale, communionem omittre, dummodo in paschate sumpseris.

II. Si in ægro esset periculum vomitus docent *Sancius* apud *Dian. p. 5. t. 3. R. 55.* posse ei parvam particulam dari, quæ stomachum alteratur non putetur, aut si de hoc ipso dubium sit, securitatis causa prius dari particulam non consecratam, quam si rejiciat, nullo modo dandam consecratam, secus si retineat. Si vero, independenter à cibo perpetuo evomat, nullo modo dandam, nisi forte per sex saltem horas liber à vomitu fuisset.

III. Pueris doli capacibus, qui sciunt distinguere Eucharistiam ab alio cibo, probabilius est in periculo mortis eam esse dandam pro viatico, ut contra *Vasq.* insinuat *Laym. t. 4. de Euch. cap. 4.* & expresse docet *Suar. d. 40. f. 1.* confirmatque *C. de Lugo d. 13 f. 4. n. 38.* & addit, (contra *Sanch.*) si de capacitate pueri sit dubium, posse nihilominus dari, etsi non sit necesse.

IV. Qui post viaticum sumptum peccavit mortaliter, non tenetur denuo communicare. Ita *Regin. Fill. Card. de Lugo & alii.*

V. Qui non communicavit in periculo mortis, non tenetur postea supplere, Ita *Bonac. d. 4. q. 7. p. 1. ex Henric. Reg. &c.*

VI. Judex tenetur, per se loquendo, reis concedere tempus communicandi, ut docet *Suar. Bon. L. c. & alii communiter*, contra *Nav.* quod si

reus noluerit, potest iudex procedere. *Fill. t. 4. c. 8. q. 11. n. 238.*

Resp. II. Etsi Christus tempus communionis, extra periculum mortis, non præceperit; Ecclesia tamen pro eo determinavit tempus paschale, quod communiter numeratur Dominica Palmarum, usque ad Dominicam in Albis inclusive: alicubi tamen totam Quadragesimam comprehendit; alibi extenditur ex consuetudine, vel indulto; potestque Confessarius, ex justa causa, extendere, ut docet *Sa & alii. v. Bon. d. 4. q. 7. p. 2.* Unde resolves.

I. Præceptum hoc impletur etiam per communionem sacrilegam, ut habet communis, contra *Durand. & Sylv.* Et patet quia Ecclesia tantum præcipit actum externum; nec finis præcepti cadit sub præceptum. An vero qui non satisfacit, teneatur postea implere, utrimque probabiliter defēditur, etsi affirmativa videatur probabilior. *Bon. l. c. Suar. Con Card. de Lugo, & c.*

II. Non tenetur prævenire, qui prævidet tempore Paschali se impediendum, ut contra *Vasq. Sylv. & Fagund* probabiliter docet *Azor. tom. 1. l. 17. c. 41. Suar & c.* Qui vero sic prævenisset, & postea tolleretur impedimentum, teneretur rursus communicare, secundum *Lay. l. 5. t. 4. c. 5. Card. de Lugo s. 4. n. 78.* quia non satisfecit præcepto obliganti ad communionem, & ad aliud tempus. Negat tamen *Dian.* citans *Fernand. & Suar.*

Resp. III. Tenetur quis communionem paschalem sumere in Parochia, à Pastore suo, nisi hujus licentia, privilegio, aut consuetudine
v. 55. *Jnn. XI.* exima-

Eximatur. *Navar. Suar. d. 72. f. 3. & c.* Unde resolves.

I Sacerdōs ubivis celebrando satisfacit. *Bon. d. 49. p. 2.*

II. Eximuntur peregrini & vagi, qui Parochiam non habent, aut ab ea absunt. *Bon. l. c.*

III. Non eximuntur laici infervientes religiosis, ut habet *Sa V. Euch.* nisi ut dicit *Bon.* degant in monasteriis, aliisque locis, à cura Parochorum exemptis. *Sanch. de mat. d. 23 n. 12.*

IV. Non satisfacit huic præcepto, qui in Paschate extra Parochiam, sine consensu Pastoris, communicat, ut habet *Navar. Azor. & alii commun.* nisi tamen communicet in Cathedrali Ecclesia: hunc enim satisfacere præcepto, censet *Bon. l. c. f. d. negat C. Lugo. l. 1. Resp. mor.* nisi Episcopus expressè, vel tacitè consentiat, v. *suprà c. 2. d. 1. a. 1. & c. 7. 8. & 9. Bon. l. c. v. supra cap. 2. a. 1. casu 7. 8. & 9.*

Dixi, *sine consensu Pastoris*: quia cum consensu summi Pontificis, vel Episcopi, sive Ordinarii, aut eius Vicarii generalis, vel Parochi (hi enim omnes intelliguntur nomine Pastoris) extra Parochiam communicando satisfieri præcepto, Doctores concedunt. Et quidem sufficere consensum interpretativum, sive præceptum, notat *Tambur. de exped. com. c. 4. § 4.* Imò *Bauni. in Theol. moral. p. 1. t. 5. q. 19. Beia & quidam alii apud Tambur. l. c. & Cardinalem de Lugo d. 18. f. 2. num. 49. Item Dian. p. 2. t. 14. R. 73. & p. 6. t. 7. R. 58.* putant posse satis fieri præcepto communionis Paschalis (præsertim extra diē Paschæ apud Mendicantes,

dicantes, ex Privilegio Nicolai V. Pii V. & Pauli IV. certis concessio, quod cœteri participant. Verum hoc alii communiter negant, v. *Ayerf. q. 10. s. 4.*

CAPUT III.

De Eucharistia, ut est sacrificium.

DUBIUM I.

Qua sit Missa, & quæ obligatio Sacerdotum circa illam?

Resp. Missa est sacrificium, consistens in consecratione panis & vini: estque actus latræ, qui fit in recognitionem supremi domini Dei, & signum nostræ servitutis. Quod non obstat, quin secundario possit etiam ad alium finem partialem offerri, ut ad agendas gratias, vel impetrationem beneficii, ad remissionem peccatorum, ad sanctos honorandos, &c. Principalis fructus Missæ ex opere operato, est independens à probitate Sacerdotis, à quo pro omnibus seu vivis seu defunctis, etiam accepto stipendio, applicabilis est: estque actu, tam intensive, quam extensive finitus; etsi enim hostia ipsa, & principalis offerens, id est Christus, infinite sit Deo gratus, atque ita Deus per hoc sacrificium infinito honore afficiatur; videtur tamen Christi esse voluntas, ut offeratur, & prosit tantum ad certum & finitum effectum. Quod etiam patet ex usu & sensu Ecclesiæ; dum Missæ pro eadem re repetuntur: quod signum